

REDACTOR
DR. ALEXANDRU RUSU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ—JUDEȚUL ALBA DE JOS

MANUSCRISELE NU SE
— INAPOIAZĂ. —

Unitatea

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 50 Lei

Pe 6 luni . . . 26 Lei

Pe 3 luni . . . 14 Lei

Numărul 1 Len

Pentru inserate se plătește 3 lei de șir garmond.
La publicările ulterioare se socotește taxa jumătate.

Foaie bisericească-politică. — Apare în fiecare Sâmbătă.

După anchetă

de Prof. Dr. Alexandru Rusu.

În numărul trecut al acestui organ s'a publicat comunicatul, trimis protopopilor din partea Ordinariatului arhidiecezan în cauza școlilor noastre confesionale, a căror situație s'a aranjat, cum se spune, prin „înțelegerea“ *dela ancheta școlară din 9 Septembrie c.*

„Înțelegerea“ cuprinsă în punctele acestui comunicat prevede următoarele: 1. Statul întreg, după legile în vigoare, salariul învățătorilor „confesionali“ dela școlile noastre; 2. Biserica acceptază, în schimbul unei foarte dubioase recunoașteri a iurisdicției sale bisericești asupra învățătorilor, situația de-a avea școli confesionale cu învățători de stat detașați la aceste școli; și 3. Se obligă, în schimb, să dea, prin comunitatea sa bisericească, tot ce a dat până acum: local, încălzit, curățit, registre șcl. precum și partea de salar cuprinsă în foaia de emolumente.

Asupra punctelor acestei „înțelegeri“ s'a cerut, pe cât știm, aprobarea ministerului instrucțiunii și astfel s'ar părea că autoritatea noastră bisericească a găsit că încheierile la cari s'a ajuns nu trec peste hotărârile unanime ale sinoadelor noastre bisericești și, mai ales, că ele servesc cauza principial atât de hotărât fusă a susținerii cu orice preț a școlilor noastre confesionale.

Scriitorul acestor șire este de altă părere și, pentru că chestiunea este de o gravitate extraordinară, nu înțelege să-și tăinuiască această părere, cu toate supărările cari s'ar putea eventual produce printr'ansa.

Se vedem deci pe rând ce se ascunde sub învălișul, la aparență atât de inofensiv și chiar condescendent față de biserică al „înțelegerii“ la care s'a ajuns în ziua anchetei noastre școlare.

Punctul întâiu prevede, că statul va întregi salariile corpului didactic dela școlile noastre „cu învățători confesionali“. Dar, întrebăm noi, câte școli române unite mai avem — e vorba doar, în rândul întâiu, de școlile primare de pe satele noastre —, a căror învățători să nu fie încă „statificați pe loc“, după cunoscuta rețetă a faimosului d. Prie & Comp? Este doar notoriu, că până și dna Munteanu, învățătoarea dela școala primară de fete din Blaj, care și anul trecut a fost încă în încăperile liceului și internatului nostru de fete, are „diploma“ de statificare. Ori să fie posibil, ca din acea vânătoare de învățători confesionali, aranjată în ultimul timp, la ordin dela Cluj, din partea bieților revizori școlari, să mai fi rămas și învățători „confesionali“ nestatificați! Se pare că da, fiindcă altfel punctul acesta ar fi un adevărat „humbug“ — ce nu putem crede —. Dar întrebarea e: câți mai avem de aceștia? Și se va vedea, că dacă mai sunt de aceștia prin ceva colțuri ascunse ale țării, ei aproape nu mai sunt. Și apoi pentru aju-

torul de stat primit pe seama acestora, la nici un caz nu era iertat să se renunțe *formal* la o atitudine cerută de interesele mari ale bisericii noastre.

Și *punctul al doilea* al comunicatului schițat mai sus ne spune, că ancheta a făcut această renunțare, care nu poate fi aprobată. Care a fost adevăratul punct de vedere al sinoadelor noastre?! Și care este firul roșu ce trece prin toate memoriile și reprezentațiile bisericii noastre în lupta de apărare față de măsurile „ilegale“ (vorba nu este a noastră!), prin cari ni-s'am statificat învățătorii și prin cari ni-s'au expropriat în bună parte și școlile, împreună cu toate recvizitele lor?! — Este acela, că toate aceste măsuri, cari n'au la temelul lor o lege adusă după toate normele constituției, sunt nule și neavenite, asupra cărora va trebuie să se revină prin o completă „restitutio in integrum“. Și acest punct de vedere, care, ce-i drept, n'a fost onorat niciodată — fiindcă, se știe, că autoritățile competente nu credeau că sunt măcar datoare să ne dea un răspuns! — avea totuși avantajul de a fi un continuu protest și de-a servi în timpuri mai bune, cari nu puteau să mai întârzie mult la o recăștigare a întregii situații, pierdute prin forță majoră. A veni însă, să admiți în școlile tale „învățători statificați“, și a nu pretinde ca acestor învățători să li-se redea caracterul de „confesionali“, pe care l-au avut înainte și la care numai, accentuăm: numai sub presiunea banului subtras cu lunile au fost invoiți să renunțe, este o abdicare cu totul neînțeleasă, care poate primejdui întreg rezultatul luptelor noastre de până acuma.

Ba, cele cuprinse în *punctul al treilea* al „înțelegerii“, ne desvălesc și primejdiile mai mari. Aici se cuprinde anume angajamentul bisericii de-a reveni asupra repartițiilor necesare pentru îngrijirea de „local, curățit, încălzit, registre etc. precum și pentru partea de salar cuprins în foaia de emolumente“ și acest angajament poate să provoace foarte ușor — cel puțin în unele părți, unde revizorii s'au îngrijit la timpul său să ațâțe poporul împotriva acestora —, turburări și nemulțumiri cari să mănă apa pe moara „pescuitorilor în turbure“, ca bunăoară acum de curând la Ocoliușul din eparhia gherlană.

Aceste sunt motivele, pentru cari nu putem aproba aranjamentul ce s'a făcut prin „înțelegerea“ dela ancheta școlară și pentru cari credem, că ar fi mai bine dacă conferența episcopescă, ori mai știi, poate chiar d. ministru al instrucțiunii, va găsi că nu trebuie să aprobe încheierile la cari s'a ajuns.

Dixi et salvavi!

Serbările încoronării și biserică noastră. Toate semnele arată, că cu toate protestele partidelor de opoziție, în frunte cu partidul național ardelen, încoronarea fixată — acum nu știm pentru a cătea oră — pe ziua de 15 Octombrie, nu va mai fi amânată. S'au fixat toate amănuntele, s'a avizat străinătatea, s'a pregătit banchetul primarilor și atâtea alte lucruri,

mai mari și mai mici, încât dacă s'ar întâmpla să avem o nouă amânare, guvernul s'ar face de râs, iar țara de batjocură.

O dovadă mai mult pentru gândul hotărft de-a nu mai temporiza această solemnitate este pastorala sinodală și alte măsuri ale bisericii ortodoxe în legătură cu încoronarea.

În fața acestor pregătiri și mai ales în fața tendinței ortodoxismului „dominant“ de-a monopoliza integral serviciul bisericesc al încoronării, se pune dela sine întrebarea, care va fi rolul bisericii noastre la aceste serbări. Că arhieriei bisericii noastre vor da și ei o pastorală și că vor lua măsurile de rigoare pentru ca preoțimea și credincioșii noștri să fie cât mai uniți sufletește cu persoanele auguste ale Suveranilor noștri, este absolut indiscutabil și nu despre aceasta e vorba în șirele acestea.

Chestiunea e, cum va fi reprezentată biserica noastră română unită la însuși actul încoronării, pentru că suntem de credința că ea neapărat trebuie să fie reprezentată acolo. Bine ar fi — și ne gândim că ar fi chiar o dovadă de multă înțelepciune politică —, dacă s'ar căuta modalitatea potrivită pentru ca toate confesiunile recunoscute ale țării să fie încadrate în actul serbătoresc al încoronării. Dar dacă aceasta, din ori ce motive, nu s'ar putea, șocotim totuși că este cu totul inadmisibil, că măcar bisericii noastre, deopotrivă de românești cu biserică ortodoxă a țării, să nu i-se asigure locul de cinste, la care aspira cu atâtea dreptate.

A ignora în acest punct biserică noastră ar fi o nouă bruscare, care ar putea să micșoreze însuflețirea credincioșilor noștri pentru o serbătoare națională atât de importantă. De aceea ne place să credem, că lucrurile se vor aranja de așa, ca să nu fim jigniți.

O nouă gafă școlară. E vorba de un ordin recent, ce-i drept fără dat, al directoratului general dela Cluj, prin care se interzice pur și simplu, fără nici o motivare deosebită, ca la școlile confesionale de orice grad pe cari le susține vre-una din confesiunile recunoscute ale țării să mai poată funcționa ca profesori, ori să se mai poată înscrie ca elevi, membrii unei alte confesiuni.

Ei bine, ordinul acesta este deadreptul ridicol și nu credem că mai există țară pe suprafața pământului unde să fie o atare dispoziție. În dosul ei nu pot să fie decât anumite considerații de politică minoritară, ori te miri ce încercare a vre-unei confesiuni neromânești, de-a eluda anumite măsuri ale autorităților statului nostru. Dar ca pentru aceste motive particulare, și desigur localnice, să se dea un ordin de natură generală pentru toate confesiunile țării și pe deasupra un ordin, care, evident, nu va putea fi executat înseamnă a ne juca de-a ordinele, iar nici decât nu a îndruma cu autoritate — cum ar trebui să fie autoritatea de stat — o lature atât de importantă a vieții noastre publice, cum este învățământul.

În cazul concret al școlilor Blajului nostru, ordinul ar însemna ca toți elevii neuniți

(ortodoxi) — ca să nu amintim și de alții — ai acestor școli să fie dimiși. Or, lucrul acesta probabil nu-l intenționează decretul clujan, și suntem siguri, că dacă i-ar trece cuiva prin cap această prostie și ar căuta s'o realizeze, probabil, că tot dd. dela Cluj ar căuta să ne oprească s'o facem.

Ar fi deci timpul suprem, ca înainte de a se da ordine peste ordine — cum s'a făcut și cu cele referitoare la începutul noului an școlar —, oamenii să mediteze puțin asupra celor ce vreau să dispună.

Altfel ne blamăm, pas de pas, și nu prin aceasta putem servi interesele țării.

Cazul dela Ocoliş.

— Impăcarea spiritelor — Preotul Latiș de nou în acțiune — Două documente ale vremii. —

Din informațiunile mai noue asupra cazului revoltător dela Ocoliş, aflăm că lucrurile sunt pe calea cea bună. Patruzeci de capi de familie dintre cei „convertiți” cu momeala „serviciilor preoțești fără plată” s'au declarat înțorși la biserica unită și noul preot administrator, pus de păr. episcop al Gherlei, îndeplinește funcțiunile preoțești spre cea mai mare mângâiere a întregii comune.

Singur agentul provocător al eparhiei ortodoxe din Cluj, faimosul preot *Alexă Latiș* din Baia-mare nu înțelege să se ostoaie. Având, după cum spune, mandat mai înalt, în 17 Sept. a ieșit de nou în comună și mergând la biserică a cerut cheia nouă pentru a intra să servească. Firește nu i-s'a dat și atunci *cerând o săcură a poruncii unui „convertit” să spargă ușa bisericii*. Omul și-a dat seama că i-se cere un lucru prea mare și a refuzat să se facă părtaș unei astfel de crime. Atunci a apucat săcurea însuși instigatorul și spunând **că are poruncă pentru aceasta dela episcopul său din Cluj** era p'aci să îndeplinească singur fărădelegea. În ultimul moment s'a resgândit însă și provocat de primarul, ca numai decât să părăsească cimitirul, unde n'are ce căuta, s'a depărtat, punând în vedere partizanilor săi, că lucrurile nu pot să rămână într'atăta.

Se prevăd deci noue scandaluri, fiindcă nebunia ortodoxă din părțile acelea vrea să se facă, se vede, complet de minune.

O să vedem unde ajungem. Deocamdată mai publicăm în chestiune, cu titlu de document, și pentru a se vedea cum înțelege să lucreze ortodoxismul „tolerant”, care socotindu-se „biserica dominantă de stat(?)” crede că poate teroriza nu numai pe reprezentanții unei minorități confesionale, cum este biserica noastră, ci chiar și pe reprezentanții puterii executive de stat, oficiile administrative ale țării.

Dar grăiască documentele înseși.

I

Nr. 407/922.

Preaonoratului

Oficiu protopresbiterial gr.-catolic

Baia-mare.

Binevoiește a cunoaște, că la cererile repetite cu inzistență ale poporului din Ocoliş din tractul P. Onoratului oficiu prot. al tractului Baia-mare, am eșit în fața locului la 3 Sept. a. c. când întreg poporul în massă (! N. R.) s'a reîntors la biserica ortodoxă strămoșească cu întreaga lui avere bisericască și școlară (! N. R.) și că pe baza actelor dresate în fața locului i-am primit în această ortodoxe române cu întreaga lor avere bisericască și școlară. În consecință biserica noastră prin preotul său se va îngriji de trebuințele lor sufletești religioase, ceea ce Vă rog să luați la cunoștință și avizați și pe parohul D-voastre care a administrat această comunitate bisericască până acum.

Lăpușul unguresc, la 4 Sept. 1922

Oficiul protopresbiterial gr.-or. român al tractului „Cetatea de piatră”.

Zaharie Manu, protopresbiter.

II

Nr. 407/922.

Oficiului primpretorial

Baia-mare.

Binevoiește a cunoaște, că poporul din Ocoliş, reîntorcându-se cu toată averea lui bisericască și școlară la biserica ortodoxă română, este declarat de primit în această biserică dominantă de stat (! N. R.) și deci să-l considerați ca atare; iar parohia reînființată cade sub jurisdicțiunea bisericască a subsemnatului oficiu protopopesc. — Am nădejdea, că administrația nu-și va lua rolul odios al

administrației ungare (! N. R.) față de biserica națională română ortodoxă, care nu și-a plecat capul nici chiar sub cnutul îngrozitor al stăpânirii apuse, nutrită de duhul șovinistilor iezuiți.

Lăpușul unguresc, la 4 Sept. 1922.

Oficiul protopresbiterial gr. or. român al tractului „Cetatea de piatră”.

Zaharie Manu, protopresbiter.

Fără Roma nu merge.

Ziarul „Universul” Nr. 211 din 18 Septembrie a. c. reproduce din numărul de pe Iulie a. c. al revistei engleze „The Christian East” (Răsăritul Creștin) o interesantă „mărturisire de credință către Înalt Prea Sfinția Sa Patriarhul Ecumenic și către Sf. Sinod al Marelui Bisericii din Constantinopol”, publicată în toate limbile răsăritului creștin, și pe deasupra în latinește.

Cetind această mărturisire, constatătoare din 10 puncte, nu se poate să nu te mire spiritul nou, de care e animată biserica episcopală engleză.

Ea nu mai stă pe baza celor 39 articole religioase, fixate pe timpul reginei Elisabeta (1558—1603), sub influență calviniană. Ea mărturisește limpede, că acele articole sunt „un document de importanță secundară, care este în legătură cu controversele locale din veacul al 16-lea”. Astăzi această biserică vrea să-și armonizeze doctrina și practica religioasă „cu credința bisericii universale, din care biserica engleză este numai o parte”.

Foarte bună și nobilă tendință, precum bune și corecte sunt și cele 10 puncte ale mărturisirii, în partea lor covârșitoare, cu puține excepțiuni pe care le semnalăm în următoarele:

Cele 39 articole religioase din secolul al 16-lea, precum și practica religioasă adoptată atunci, n'au importanță locală și secundară. Ele au fost și sunt de natură de a scoate biserica engleză din cadrele bisericii universale prin nesocotirea tainei preoției, din care pricină gradele ierarhice în această biserică sunt pur și simplu fictive, fără valoare reală, cu tot ceremonialul catolic păstrat întru toate. (Această

□ □ Foiața „Unirii”. □ □

Pagini vechi

de prof. Victor Latiș.

Drept efect al contribuțiilor geologice scrise de colegul meu Seiceanu în foiletonul din Nr. 36 „Unirii”, mă simt îndatorat, pentru unii cari urmăresc anumite probleme de geologie, să scriu șirele de față ca o completare cronologică a contribuțiilor pentru cunoașterea Blajului.

Adevărat, că în hărțile geologice în ansamblul de culori convenționale ce reprezintă singuratic fragmente din scoarța globului — „cuveta” sau „bazenul Transilvaniei” apare întregă în verdele de olivă monoton spălăcit până la nuanța verdelui închis, dar aceste formațiuni prezintă totuși particularități de un interes științific și utilitar special.

Având o autorizație, în vara aceasta am cutreerat și colinele Blajului și găsesc oportunitate să espun pentru cititorii „Unirii” și cunoașterii Blajului câteva din observările escurse mele.

E necesar să permit, că așa numita „epocă terțiară” reprezintă un ciclu de strate gros de 5—6000 metri, pe care englezul Lyell — în baza resturilor animale și vegetale ce ni-s'au păstrat o împarte în terțiarul vechiu „paleogenul”, cu subîmpărțirile „eocen” și „oligocen”,

reprezentate prin verdele oliv din hărțile geologice, și în terțiarul nou „neogenul”, cu subîmpărțirile „miocen” și „pliocen”, reprezentate printr'un verde mai închis. Această grupare minuțioasă a necesităților științifice a complicat-o și mai mult prin o serie în-întregă de subdiviziuni.

Pentru noi are interes miocenul și pliocenul din neogen (terțiarul nou), formațiunile cărui le găsim bine dezvoltate în regiunea Blajului prin puternice depozite de marne argiloase (pământ de cărămizi) pregnant stratificate.

Toate aceste formațiuni cu resturi de plante și animale (cubelci) s'au depus din așa-numita mare „mediterană miocenică”, care acoperia tot bazenul Transilvaniei —, termurii căreia erau străjuți de un brâu de foc de vulcani activi, din revărsările cărora s'au format munții Apuseni, Vlădeasa, Meseșul, Munții Rodnei și catena eruptivă Calimani-Hârgăhita. Acești vulcani în paroxismul lor au asvârlit cenușe peste întregă întinderea acestei mări, pe cari azi le găsim cimentate, compacte între stratele depuse din marea menționată, sub numirea de „tuffuri dacitice” (cenuși vulcanice în Dacia). Ele sunt albe-gălbui, compacte, unele ușor friabile. (La Șeica mare se exploatează ca material de pavat).

Aceste hrisoave ale activității vulcanice de odinioară, le găsim și în apropierea Blajului deasupra viilor Ciufudului, sub panta pădurii Cărpiniș, intercalate între argile marnoase și

marne calcaroase, între cari apare și o lentilă de gips albastru, care se poate exploata pentru gunoiu artificial, s'au ca material de statuete și stucatură.

Aceleași tuffuri dacitice apar la suprafață și în „Dealul Crucii” deasupra Blajului, de unde se pot urmări parte spre Petrisat peste țiglară „Vulcan”, parte spre Veza, Mănărade, Spătac, în continuare până la Șeica mare. Formațiunile ce conțin aceste cenuși vulcanice formează în regiunile menționate un pachet de „anticlinală” — boltituri — (analoage celor, în care apare gazul metan în Câmpie), de-a lungul căreia apar o serie întregă de izvoare sărate, de aceeași vrâstă cu salinile dela Uioara, Ocnișoara, Ocna Sibiului.

Marea miocenică mediterană de odinioară reprezintă o importanță colosală pentru bogăția minieră a Transilvaniei. Din această mare, sub influența unei temperaturi de stepă, prin o intensă cooperare în lagune litorale, apa mării se concentrează în săruri și din aceste concentrații s'au format toate salinile dela Ocna Sibiului, Uioara, Turda, Cojocna, Dej, Sovata, Praid, Corod, Agnita și Cohalm — cu bogate depozite de gipsuri la bază, cari se și exploatează la Romos, Turda și Aghireș.

În regiunea litorală (de țerm) a acestei mări era în dezvoltare o luxuriantă viață animală — alge calcaroase și corali în recifi și bariere —, din resturile cărora s'au format îngrămădirile de calcar (de Laita) — piatră de

contraversă a fost lămurită definitiv în zilele Papei Leo al XIII-lea).

Imposibil este și postulatul, ca unirea bisericilor creștine să se facă pe bazele doctrinei și practicei religioase a primelor opt sinoade ecumenice. Cu alte cuvinte, această unire să fie o revenire la starea dinaintea despărțirii Răsăritului și Apusului (1054). Această însemnează, ca omenirea să-și renege trecutul de nouă (9) secole din urmă și să treacă la ordinea zilei peste dureroasele învățăminte ale reformațiunii și ale sectarismului răsărit din ea.

E bătaoare la ochi și evitarea într'adins a singurului cap religios, chemat să pacifice inimile și să unifice păreri, care este patriarhul Romei celei vechi, Papa dela Roma, urmașul lui Petru, verhovnicul apostolilor și locșitorul lui Hristos, — nu „ecumenic“ din Constantinopol. Dar așa se vede, că și în Anglia cași în Fanar au recoare de papa (vorba lor „pas de poperie“), fiindcă îl socot ceva monstruos, un fel de „vice-Dumnezeu“, cum scria nu demult o revistă teologică ortodoxă. Când însă vor înțelege acești frați, mai de aproape sau mai departe, că primatul și infalibilitatea papală nu e divinizarea unui om, ci tocmai asigurarea bisericii de greșeli și, deci, o lipsă de încredere în destoinicia omenească, atunci se vor apropia mai întâiu de Vatican, centrul unității creștine deapururi și pretutindeni.

Alt-fel, și experimentul acesta riscă să rămână tot atât de neisbit ca și cel din vremea lui Ciril Lucaris, care încă voia să uniască ortodoxia cu calvinismul.

Observator.

Revistă bisericească.

Dela Gherla ni-se anunță, că Reuniunea diecezană de misiuni de acolo a ținut în zilele de 9—11 Septemvrie *misiuni populare* la Vișeu de jos și la Năsăud. La Vișeu de jos, unde a trebuit să se lucreze și împotriva pocăitismului, le-a condus pâr. canonic Dr. Victor Bojor, iar la Năsăud le-a ținut protopopul Gherlei pâr. Ioan Coste. În ambele locuri au ajutat cu multă însuflețire preoții din jur și

rezultatul, a fost din cele mai bune. — În zilele de 23—7 Sept. se vor ținea misiuni în parohia Stârciu din protopopiatul Crasnei.

Joia trecută, la serbătoarea nașterii Preasfintei Fecioare. s'a ținut la mănăstirea noastră dela Obreja una dintre acele serbări, a căror importanță trece mult peste cadrul îngust al celor petrecute acolo. Cu acest prilej s'a făcut adevărat monahal, care stăpânește — o spunem cu multă mândrie — între zidurile acestei mănăstiri. În absența arhierului, solemnitatea învesmântării acelor candidate — cu totul 6 la număr —, cari s'au distins prin ascultare și pietate, s'a săvârșit, cu frumoasă asistentă, din partea pâr. canonic Dr. Ioan Bălan. Exercițiile spirituale, cari au premers acestei înălțătoare serbări, asupra căreia vom mai reveni, le-a ținut pâr. Augustin A Pop, ieromonahul dela mănăstirea Prislopului.

Un decret mai nou al ministerului cultelor dispune, că *administratorii parohiilor vacante*, cari sunt la o distanță mai mare de 8 klm. dela matre, să fie retribuiți în plus cu întreg salariul de bază al unui preot. Ceilalți vor primi și pe mai departe jumătate din acest salariu.

La propunerea Vaticanului referitoare la *răscumpărarea odoarelor bisericii ortodoxe* cu menirea de-a fi lăsate și pe mai departe în folosul acelei biserici, Sovietele au răspuns, că odoarele se vor supune la licitație și se vor lăsa în posesiunea aceluia, care va oferi suma cea mai mare. Se speră deci, că Vaticanul va putea să salveze de profanare întreagă comoara consacrată de veacuri pentru trebuințele unei biserici creștine. Gestul acesta altruist al sf. Scaun va provoca de sigur admirația și recunoștința creștinismului de orice nuanță din lumea întreagă.

În zilele de 5—6 Septemvrie s'a ținut la Sibiu *Consistorul mitropolitan al bisericii ortodoxe dela noi*. S'au discutat chestiuni re-

feritoare la situația acestei biserici din țară, din Iugoslavia și din America. În legătură cu Românii din Iugoslavia e vorba să se înființeze, dacă se va încuviința dela Belgrad, un vicariat românesc la Vârșeț. De asemenea se plănuiește înființarea unui vicariat și pentru America, unde „unul dintre ortodocși a vândut biserica la licitație“, iar altul (faimosul cumnat al dlui Goga, cel cu Buenos-Aires) s'a proclamat protopop, aducând la cunoștință autorităților bisericești dela noi, că s'a constituit „biserica independentă“. Alte măsuri ale Consistorului mitropolitan privesc primejdia pocăitismului.

Sinodul bisericii ortodoxe din România a compus o *frumoasă pastorală colectivă asupra încoronării*, care se ve citi în ziua de 15 Octomvrie în toate bisericile ortodoxe din țară. În legătură s'au luat și măsurile de lipsă pentru ordinea serviciilor dumnezești din ziua aceea.

Recomandând revista „Lumina Creștinului“ dela Iași, Preaveneratul Ordinariat de Lugoj spune între altele și următoarele lucruri vrednice de-a fi reținute: „În dările de seamă, ce vom cere *asupra răspândirii presei creștinești* din fiecare parohie, sperăm, că vom vedea și această revistă“. — Lucruri de acestea să dea Dumnezeu să putem citi și în alte circulare.

Anunțând numirea sa în postul de *secretar congregației bisericii orientale*, Card. Tacci scrie episcopilor aparținători acestei congregații următoarele: „Mă socotesc mult prea mic pentru purtarea unei sarcini atât de mari! Dar pe cel ce se apropie cu sfială de lucruri atât de grele, îl vor ajuta rugăciunile îndreptate către atotputernicul Dumnezeu ale tuturor acelor cari doresc cu inimă sinceră progresul sufletesc al tuturor Orientalilor, precum și întoarcerea atâtor disidenți; va fi ajutat de munca înțelegătoare a acelor cari, fie ca prelați fie ca supuși, n'au alt scop decât promovarea sănătății lor și a deaproapelui. În această nădejde

var, — pe cari le întâlnim dela Alba Iulia, peste Cricău, Cetea, Rămeț, Poiana, Tur și Turda. E interesant, că gazul metan din Câmpie, Șermeș, Șamșud, Șaroș, Bazna, apare în aceleași formațiuni, în strânsă legătură cu sarea.

Ca resturi ale vieții vegetale din această vreme ne-au rămas depozitele de cărbune brun din regiunea Brad, Baia Crișului și cea dela Bozovici din valea Almașului. În ordine eruptivă se formează în aceste timpuri munții apuseni cu bogatele „filoane“ (vine) aurifere, cari apar în fizurile (crepăturile) rocilor (pietrilor), „andesitice și dacitice“ din catena domurilor vulcanice dela Zlatna, Săcărâmb, Caraș și Baia Arieșului, precum și bogatele mine de aur, argint, cupru, plumb și zinc dela Capnic și Baia Sprie din andesitii munților Vihorlat-Gutin. Tot aici se repartizează formarea majorității izvoarelor minerale-termale și carbonatele (borvizurile din Hărghita), precum și exhalatiile gazoase de H₂S și CO₂, ca fenomene metasomatice (postvulcanice) — rămășițele activității vulcanice de odinioară —, cu depuneri de alaun (piatră acră), sulf, melanterit (calaican verde) și acid sulfuric din Valea Iadului, la grota „Puturosul“ dela Toria (Treiscaune). — Resturile vieții de odinioară le întâlnim în dealul „La Peri“, în special scoica, resturi de plante, ostracode și solzi de pești.

La sfârșitul mediteranului, temperatura se îndulcește — survine un anutimp ploios cu precipitații puternice, cari îndulcesc apa mării

mediterane. Astfel se formează „marea sarmatică“ (în miocenul superior). Formațiunile acestei mări numite sarmatice (Sarmatii era un popor în Scitia), le întâlnim în Pârva, apoi în dealurile Ciufudului și ale Vezei, formând bancuri puternice de nisip alburiu-gălbui micacen, petriș și grezuri (nisip cimentat), cu intercalații subțiri de marne argiloase vineții și cu împăturări de concreții mari grezoase (pietri de tocilă), s. p. cea dela „Peri“. În toate aceste formațiuni întâlnim resturi de melci (ceritium, buccinum, tapes, croilia). Tuffurile dacitice se împuținează, apar însă tuffurile andesitice, asvârlite de vulcanii din Hărghita în marea sarmatică, spre deosebire de cele dacitice, cari au fost aruncate de vulcanii din munții apuseni. Aceste cenuși andesitice apar pe țărmul stâng al Târnavei mari în dealul „Cotul Turcului“, iar pe țărmul drept în dealul „Gruieț“. În partea superioară a colinelor deluroase actuale apar pietrișurile „pontice“ și nisipuri formațiune pliocenică, peste cari se suprapun „formațiunile levantine“, dezvoltate mai ales în Secuime, cu bogatele depozite de lignit, dela Chepeț (Treiscaune). Tot la sfârșitul epocii terțiare în levantinul pliocenic, erump bazaltele prismatice dela Detunata, Racoșul de jos, Hidegcut și Cobalm —, cenușile cărora le găsim între formațiunile levantine ale regiunilor menționate, cunoscute fiind sub numirea de „tuffuri palagonitice“.

Cu acest ultim episod se încheie una din-

tre celea mai sbuciumate epoce ale bătrânului nostru planet, pentruca în epoca următoare, „Cuaternarul“ (Diluviul), să treacă în faza unei resemnări de inerție glacială, cunoscută dealtecum ochiului scrutatorului neobosit, și sub numirea de „epoca de ghiată“. Din infinitul zepezilor și a ghițurilor cuaternare (în Germania gheața avea grosimea de 1000 m.) încep a-se desluși tot mai mult zorile unei noi vieți de-o deosebită importanță pentru trecutul geologic și istoric al lumii, cu apariția animalelor actuale și mai pe urmă a omului, cu care se și încoronează opul creațiunii atotputernicului.

Apropos de încoronarea apropiată, care, se vede, tot se va face, se anunță, că vor lua parte următorii: Unul din cei doi fii ai regelui Angliei, generalul Franchet d'Esperay din partea Franței, ducele de Genova din partea Italiei (principele moștenitor fiind bolnav), Suveranii jugoslavi și diadocul Greciei împreună cu principesa Elisabeta. Dela celelalte state nu s'a primit încă răspuns. Se mai anunță apoi, că din acest prilej se va tipări o serie de mărci postale festive. Ele vor fi de patru feluri și anume: 1. Cu efigia regelui cu cască pe cap. 2. Cu efigia regelui și alui Mihai Viteazul la un loc. 3. Cu efigia reginei în costum de soră de caritate și 4. Regina cu coroana pe cap, în costumul doamnei Chiajna, ținând în mână catedrala încoronării dela Alba-Iulia.

și având înaintea ochilor mărirea lui Dumnezeu și binele sufletelor, iau asupra mi această grea sarcină“.

La inițiativa patriarhului Meletie din Constantinopol, și la intervenția marelui său prieten Venizelos, s'a creat de curând la Londra un *exarhat apusean al bisericii ortodoxe*. Titularul lui este episcopul Germanos, ridicat mai nou la rangul de arhiepiscop de Thyateira, care speră să poată apropia tot mai mult biserica ortodoxă de apele anglicanismului arhiepiscopului din Canterbury, reprezentat oficial cu prilejul instalării noului exarh în catedrala mitropolitană „Hagia Sofia“ din Londra.

Săptămâna trecută s'a prăznuit la Sibiu, cu mare solemnitate, jubileul de 70 ani al episcopului luteran Dr. Fr. Teutsch. Sașii au înțeles să dea acestei serbătorii caracterul unei adevărate serbări naționale, care a ținut trei zile dearândul. Din prilejul acesta M. S. Regele a conferit dlui Teutsch ordinul „Co-roana României“ în gradul de Mare Cruce.

Știri mărunte.

Personale. Invitat din partea Escelenței Sale Francisc Marmaggi, nunțiu apostolic din București, pâr. mitropolit Vasile a plecat Dumineca trecută la București pentru aranjarea unor importante chestiuni bisericești. Vineri s'a întors la reședință.

— P. V. Ordinariat arhidecezan. a numit pe pâr. Victor Popa de adm. par la Baciu-Suceag (prot. Cluj), iar pe pâr. Ioan Morariu de adm. parohial la Bucium-șasa (prot. Roșia).

O judecată cu tălc s'a făcut de curând la Cincinatti în America, a cărei pildă ar putea fi imitată și în părțile noastre. E vorba anume despre o mare casă de editură de acolo, care a fost condamnată la o amendă de o mie dolari, pentru că a editat în limba engleză și a pus în vânzare „Decameron“ ul lui Boccaccio și operele lui Rabelais. Obiecțiunii editorilor, că aceste opere sunt clasice și prețuite în toată lumea, judecătorul a opus opiniunea sa, că operele în chestiune pot fi clasice și admise în toate părțile lumii, fără ca asta să însemne, că ele nu sunt indecente în Cincinatti și că acolo nu sunt primejdioase pentru tineret.

Locale. Măine, Dumineca de înaintea înălțării sf. Cruci, va predica în catedrală pâr. Dr. Victor Macaveiu canonic.

— La liceele noastre sau făcut săptămâna trecută lucrările obișnuite la începutul anului școlar. Numărul elevilor, cari au solicitat un loc la școlile și internatele noastre a fost mai mare decât ori când. Cum însă localurile sunt mici, foarte mulți au trebuit să meargă aiurea. Liceul de băeți a putut primi numai 620 băeți, iar cel de fete abia 315 eleve. Cât privește apoi internatele, unde ar fi intrat bucuros toți elevii, numărul celor primiți e foarte redus (162 de băeți și 108 eleve). Pentru a se putea desvolta aceste școli vechi și atât de bine reputeate, va trebui neapărat să se facă (mai ales la internate) lărgirile cerute de noile împrejurări. Este un mare interes național — și de aceea statul va trebui să ajute.

— Aproape neobservat și totuși atât de potrivit cu firea celui adormit, sa făcut zilele trecute un parastas pentru odihna sufletescă alui Gavrilă Precup. Se împlinise anul dela moartea acestui mare dascăl al Blajului și familia împreună cu atâția din prietini lui au ținut să-i aducă acest tribut de recunoștință. Din acest prilej „Gazeta Transilvaniei“ a publicat un duios articol, din piana profesorului Mihail Eliescu, pe care-l da vom și noi în numărul proxim.

— *Concertul dnei Florica Ciurcu*, anunțat în numărul trecut, ne-a desvelit o mare putere artistică și de aceea regretăm mult că, din cauza zilei nepotrivite ce și-a ales, dna Ciurcu a putut rămânea cu impresia că Blajul n'a știut să-i aprecieze talentul.

O inițiativă laudabilă. Sub titlul „O cruciadă împotriva injurăturilor și cuvintelor necuviincioase“, citim întrun mare jurnal din București următoarele: La Verona s'a format de curând un comitet interpolitic care și-a propus să combată injurăturile și cuvintele necuviincioase. Într'un apel se amintește, că în Italia vin mii de străini, cari consideră necuviința aceasta ca un semn de decădere a culturii italiene. Manifestul poartă iscăliturile primarului, a prefectului, a cardinalului Baciliere, a conducătorilor comuniștilor și a fasciștilor, precum și a președinților diferitelor organizațiuni muncitorești. Ideea aceasta originală este laudată de toată lumea și străinii citesc cu interes ciudatele placarde. S'au imprăștiat peste tot foi volante redactate pentru acest scop; peste două zile s'a putut deja constata o simțitoare îmbunătățire a bunei cuvințe. Primul ministru a trimis comitetului o scrisoare în care își exprimă satisfacțiunea pentru înțeleapta inițiativă. — Oare n'ar fi bine să se întreprinză o astfel de cruciadă și la noi în țară, căci suntem și noi cam slobozi la gură?

Telefonul „Unirii“.

Dr. R. Cluj. Aveți deplină dreptate. Simțim și noi, că am reintrat deabinele în sezonul mișcărilor politice mai de seamă și de aceea cu numărul viitor vom reintroduce rubrica „Săptămâna politică“. Tot atunci, ori foarte curând după aceea, vom introduce sub titlul „Viața economică“ o nouă rubrică pentru chestiunile atât de importante ale acestei vieți.

C. Feiurd. Mulțumim pentru informațiile trimise referitor la mișcările religioase dela D-voastră, provocate, pentru ași justifica, se vede, existența, din partea agenților eparhiei ortodoxe din Clujul apropiat. Le vom utiliza în curând, dar vă rugăm să nu uitați, că în scopul acesta trebuie să fim cât mai amănunțit informați asupra mersului acestei mișcări condamnabile. Cu deosebire vă rugăm, și pe Dv. și pe alții în parohiile cărora s'ar încerca atari desbinări, să ne puneți la curent cu numele funcționarilor de orice natură, cari ar îndrăzni să abuzeze de slujba ce dețin pentru a face din ea o armă de prozelitism meschin și nerușinat. Noi, puteți fi siguri, ne vom face pe deplin datoria.

N. Coruia. Din 95 Lei trimiși, 80 s'au plătit în restanța dela Lăpușul românesc, iar 15 în abonamentul anului 1922. Mai restăți deci cu 35 Lei.

Casina Română. Lupeni. Am primit suma de 40 Lei. Alți bani pe 1922 nu ne-au sosit și astfel mai restăți cu 10 Lei.

Edict.

Prin aceasta provoc pe Nicolae Băila, gror. din Chirpâr să se prezinte în cauză matrimonială înaintea subsemnatului, în decurs de 6 luni socotite dela publicarea acestui Edict. La caz contrar se va judeca procesul matrimonial intentat c/a sa în absență.

Valeriu Florianu
președintele forului matrimonial delegat
de I instanță al Arpașului de jos.

(20) 1-3

Coalele de subscripție
ale societății de editură
Sfânta Unire

sunt a se retrimiti până la ::
30 Septembrie 1922.

Cunoscătorilor, amicilor și tuturor cari au binevoit a ne mângăia prin exprimarea de condolența cu prilejul pierderii mult regretatului și unicului nostru fiu *Liviu Pașca*, stud. inginer silvicultor în București, le aducem pe calea aceasta sinceră și profundă mulțumită.

Lăpușul românesc.

(21) 1-1

Jalnicii părinți

Administrația centrală capitulară.

Nr. 538/1922.

Concurs.

„Administrațiunea centrală capitulară din Blaj“ deschide concurs pentru

postul de contabil

împreună cu retribuție și drept de pensie egale cu a funcționarilor de stat de aceeaș categorie.

Cei ce doresc, ca să ocupe acest post să-și înainteze cererile ajustate cu documente corespunzătoare până în 30 Sept. 1922. Membrii Veneratului Cler în senzul statutelor au înțietate.

Blaj, din ședința capitulară, 22 Aug. 1922.

Simeon P. Mateiu,

(17) 3-3

Prepozit capitular.

„KRISTÁLY“ — Spălătorie chimică
CLUJ.

Văpsește și curăță

In Blaj e reprezentat prin

Traian Novac,
comerciant.

Cazane de fier rachiou

căldări de spălat, văpsit

:- și de tăbăcărie :-

în condițiunile celea mai favorabile
se găsesc la

FRAȚII PAULINI,
Fabrică de articole de aramă în AIUD.

Se primește: Inzestrarea, aranjarea și repararea fabricelor de spirt și de chimicale.

Fabricăm stropitoare de vii și părți constructoare de metoda „Austrio și Wermoral“.

(16) 4-25



Cum se vindecă Reumatismu
și Gutta

este o broșură foarte interesantă și instructivă. Acolo veți găsi arătat pe larg toate boalele cum ar fi: reumatismul, gutta, artrita, durerile de șeale, durerile de picioare, migrena, dureri de cap, nevralgii, gravelă urică, boli de piele, etc. etc. precum și modul lor de vindecare. Această broșură se trimete la cerere, în mod gratuit, însă numai câteva zile. Deci vă sfătuim în interesul Dv. să cereți chiar astăzi această broșură, prin o cartă postală adresată la
FARMACIA VOREL din Piatra-N. Moldova

(13) 27-28